

Лондаренко Д. О.
здобувач наукового ступеня,
судово-економічний експерт
ПП «ГАЛАЕКСПЕРТ»

Londarenko D. O.
Candidate for an Academic Degree,
Forensic Economic Expert
PE «GALAEKPRT»

ІННОВАЦІЙНО-ТЕХНОЛОГІЧНА МОДЕРНІЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ РЕГІОНУ: ПРОБЛЕМАТИКА, СТАН, ПЕРСПЕКТИВИ

INNOVATIVE AND TECHNOLOGICAL MODERNIZATION OF REGIONAL ECONOMIES: PROBLEMS, STATE, PROSPECTS

Анотація. У статті досліджено теоретичні та практичні аспекти проблем та перспектив інноваційно-технологічної модернізації економіки регіону в реаліях сучасної України. Визначено пріоритетні напрями економічного розвитку України в цілому і її регіонів на сучасному етапі. Обґрунтовано основні передумови, що визначають необхідність структурно-технологічної модернізації економіки з метою сталого розвитку регіонів. В ході дослідження визначено структуру витрат на технологічні інновації в економіці України та їх основні напрями. Виділено найважливіші керуючі параметри сталого розвитку економіки регіонів на основі інноваційно-технологічної модернізації. Визначено основні завдання інноваційної модернізації економіки регіонів України. Доведено, що реформування економіки регіонів України, що мають різні стартові рівні економічного і соціального розвитку, веде до пасивного пристосування територіально-виробничої структури економіки регіонів до потреб світового ринку, а у стійкому соціально-економічному становищі знаходяться регіони, що мають високий рівень розвитку і ефективну структуру промисловості. Наголошено, що інноваційно-технологічна модернізація економіки регіонів обумовлюється необхідністю забезпечення прискорених темпів їх соціально-економічного розвитку, а основні передумови інноваційної і технологічної модернізації економіки регіонів зводяться до чіткого позначення регіональних пріоритетів з урахуванням розширення їх економічної самостійності, до конкретного формулювання цілей і завдань інноваційно-технологічної модернізації промислового виробництва. Обґрунтовано, що важливим напрямком інноваційно-технологічної модернізації економіки регіонів є стимулювання приватних та іноземних інвестицій у виробництво через механізми ринку капіталу. Зазначено, що податкові пільги повинні стимулювати модернізацію виробництва на підприємствах усіх сфер економіки.

Ключові слова: інноваційно-технологічна модернізація, науково-технічний розвиток, регіональна економіка, інноваційна інфраструктура, економічне регулювання, кластеризація, оподаткування, державне стимулювання.

Постановка проблеми. Сучасна криза, що охопила українську економіку, показала, що структурні перетворення у виробничій сфері проводяться повільно, відсутня чітко сформульована державою промислова політика. Концентрація зусиль у цьому напрямі здатна привести до диверсифікації економіки України, відмови від суто сировинної спрямованості і підвищення конкурентоспроможності позицій регіонального виробництва в рамках масштабного поділу праці в сучасному глобалізованому світі.

Актуальність теми даного дослідження визначається стрімко зростаючим впливом таких нових форм інтеграції науки і виробництва на регіональному рівні, як технополіси і технопарки, на інноваційну перебудову галузевої і територіальної структури економіки регіонів розвинених країн світу. Становлення і розвиток територіальних форм науково-виробничої інтеграції – явище відносно недавнє і маловивчене, воно відбувається на стику епох індустріального і постіндустріального розвитку суспільства. На сучасному етапі НТР розвиток економіки високорозвинених країн базується, перш за все, на підвищенні наукомісткості виробництва, створенні систем ефективною взаємодії між усіма структурами, що визначають науково-технічний прогрес в окремому регіоні. В Україні регіональний рівень науково-технічного розвитку вкрай потребує найбільш досконалих інноваційних

типів (форм) інтеграції науки і виробництва, основними з яких є технополіси і технопарки, які до теперішнього часу являються структуроутворюючими елементами господарства більшості регіонів і штатів розвинених країн.

Сьогодні, в умовах значного скорочення державного фінансування, накопичений у високотехнологічних галузях науково-технічний та інтелектуальний потенціал може бути втрачений. У нашій країні інноваційно-технологічна модернізація регіональної економіки тільки відбувається, в стадії становлення знаходяться і наукові підходи до формування стратегії розвитку технополісів, організації системи управління ними в умовах українських регіонів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню проблем інноваційно-технологічної модернізації регіональної економіки присвячені праці таких дослідників, як Авдулова О., Глаузер Н., Кулькіна О., Келле В., Клейн Е., Татаркіна О., Дагаєва А., Суховій А., Первалова Ю., Нестеренко О., Ятнова О., Голова В., Кузнєцова Г., Лагодієнко В., Тимоїна В., Богатирьова О., Шумпетер Й. та ін.

Незважаючи на увагу, яка приділяється проблемам інноваційно-технологічної модернізації економіки регіонів в Україні, існує необхідність в розробці науково-обґрунтованої теоретичної та практичної бази по формуванню інноваційних науково-технологічних об'єктів регіонального значення.

Мета статті полягає в обґрунтуванні основних засад інноваційно-технологічної модернізації економіки регіонів в Україні.

Виклад основного матеріалу. Пріоритетними напрямками економічного розвитку України в цілому і її регіонів на сучасному етапі можна визначити:

- модернізацію структури економіки, забезпечення її конкурентоспроможності на внутрішніх і зовнішніх ринках;
- взаємопов'язаний і збалансований розвиток соціально-економічних підсистем;
- досягнення високої ефективності розвитку економіки на макроекономічному та регіональному рівнях.

В даний час в економіці більшості регіонів України переважає витратний механізм. У них ще не подолані виниклі в початковий період реформування економіки некеровані процеси в області відтворення, ціноутворення, взаєморозрахунків за реалізовану продукцію, поглиблюється ступінь диференціації соціально-економічного розвитку регіонів. Ці фактори чинять негативний вплив на рівень і напрямки соціально-економічного розвитку на мезорівні, особливо регіонів, що мають сировинну і напівпродуктову орієнтацію розвитку.

Інтеграція економіки окремих регіонів країни не сприяє прискоренню економічного зростання, не забезпечує підвищення ефективності економіки за рахунок приведення в дію регіональних факторів розвитку. Вона обумовлює збереження в цих регіонах моделі економіки, основні риси якої полягають в домінуванні виробництва, що мають сировинну і напівпродуктову орієнтацію розвитку, в нестачі інноваційного та інвестиційного потенціалу для якісного зростання економіки, слабкому розвитку виробничої та соціальної інфраструктури, низькій якості життя населення [6].

Реформування економіки регіонів України, що мають різні стартові рівні економічного і соціального розвитку, веде до пасивного пристосування територіально-виробничої структури економіки регіонів до потреб світового ринку. У стійкому соціально-економічному становищі знаходяться регіони, що мають високий рівень розвитку і ефективну структуру промисловості.

В даний час виникла необхідність розробки середньо- і довгострокових заходів, спрямованих на подолання кризових явищ в економіці регіонів, на стабілізацію соціально-економічної ситуації в країні і підвищення стійкості економічного розвитку регіонів на основі удосконалення та оновлення структури економіки, орієнтованої на збільшення частки конкурентоспроможної кінцевої продукції в загальному обсязі виробництва.

В умовах високих темпів інтеграції внутрішніх і зовнішніх ринків, руху капіталів і прискорення інвестиційних потоків сталих економічний і соціальний розвиток регіонів України передбачає динамічний, взаємопов'язаний і збалансований розвиток в регіонах сфер матеріального виробництва і виробничої інфраструктури, зростання чисельності населення і розвиток соціальної сфери. Ефективне функціонування регіональних соціально-економічних підсистем, підвищення рівня і якості життя населення на основі більш повного і ефективного приведення в дію виробничого, людського, природного, науково-технічного потенціалу регіонів, досягнення в них високих темпів економічного зростання може бути реалізовано тільки при забезпеченні інноваційного розвитку регіонів, основу якого становить інноваційно-технологічна модернізація економіки. У свою чергу вона являє собою удосконалення і оновлення економіки на основі впровадження новітніх науково-технічних досяг-

нень і прогресивних технологій, здійснення ефективних структурних зрушень та інституційних перетворень, спрямованих на економічне зростання і підвищення конкурентоспроможності економіки регіону в міжрегіональному і міжнародному поділі праці [3].

Інноваційно-технологічна модернізація економіки регіону – це структурні, технічні та технологічні перетворення в економіці, спрямовані на досягнення динамічного економічного зростання, забезпечення глобальної конкурентоспроможності економіки регіону, підвищення рівня та якості життя населення. Інноваційна модернізація спрямована на забезпечення структурної перебудови економіки регіону на основі науково-технічних і технологічних інновацій у виробничому потенціалі, на підвищення ефективності регіональних соціально-економічних підсистем, забезпечення їх високої конкурентоспроможності в глобальній економіці з метою досягнення сталого соціально-економічного розвитку регіону. Технологічна модернізація економіки регіону покликана забезпечити технічне і технологічне оновлення діючого виробничого потенціалу регіону, перетворити технічні і технологічні нововведення в основний фактор розвитку економіки і соціальної сфери регіону, забезпечити прискорений розвиток високотехнологічних видів діяльності, зростання науково-технічного і виробничого потенціалу регіону. У структурно-технологічній модернізації економіки регіону всі напрямки модернізації тісно взаємопов'язані. Модернізація в техніці і технології виробництва викликає структурні зрушення в економіці, а інституційні перетворення породжують зміни в системі соціально-економічних відносин [8].

В якості основних передумов, що визначають необхідність структурно-технологічної модернізації економіки з метою сталого розвитку регіонів, можна визначити наступні:

- спад виробництва і погіршення економічних параметрів;
- переважно сировинна та напівпродуктова спрямованість економіки регіонів;
- недосконалість структури виробництва, внутрішньо- та міжгалузеві територіальні диспропорції в економіці більшості регіонів;
- низька питома вага виробництва кінцевої продукції;
- слабка конкурентоспроможність продукції;
- знос основних виробничих фондів;
- зменшення якісних природних ресурсів;
- політика жорстких фінансових обмежень.

Інноваційно-технологічна модернізація економіки регіонів спрямована на подолання суттєвої диференціації та відставання в економічному та соціальному розвитку регіонів, на економічне зростання, забезпечення високої конкурентоспроможності регіональних соціально-економічних систем у глобальній економіці на основі активної інноваційної діяльності, прогресивних структурних та інституційних змін. Стратегічним завданням інноваційно-технологічної модернізації економіки регіонів є не здійснення окремих науково-технічних і технологічних нововведень, не реалізація якої-небудь короткострокової програми стабілізації економіки, а забезпечення корінних, якісних змін у структурі економіки і технології виробництва, формування нових соціально-економічних підсистем на базі науково-технічних і технологічних нововведень, прогресивних структурних зрушень та ефективних інституційних перетворень [2].

Інноваційно-технологічна модернізація економіки регіонів може бути вирішена тільки при реалізації стратегії і тактики соціально-економічного розвитку регіонів

з урахуванням особливостей формованих нових соціально-економічних підсистем. У свою чергу це передбачає створення високорозвиненого виробничого, кадрового, інноваційного, інвестиційного потенціалу, здійснення структурної перебудови економіки та інституційних перетворень з утворенням нових відносин власності, структури господарства, форм управління, відтворювальних механізмів [10].

У структурі промисловості України в період 2006-2016 рр. відбулися певні зрушення: частка видобувних секторів виробництва знизилася, а обробних підвищилася на 2,0% у структурі добувної промисловості питома вага виробництв, що спеціалізуються на видобутку паливно-енергетичних ресурсів, знизилася на 3,4%, що було викликано скороченням обсягів видобутку нафтогазової сировини і палива. У той же час частка видобутку інших корисних копалин підвищилася на 0,1%. Зниження загального обсягу вироблення продукції хімії та нафтохімії було пов'язано зі слабкою забезпеченістю нафтохімічних підприємств нафтогазовою сировиною. Відносне поліпшення показників легкої промисловості викликане зростанням обсягу виробництва нетканних матеріалів. Питома вага виробництва і розподілу електроенергії, газу і води в структурі промислового виробництва знизилася з 10,4% до 8,6%, частка деревообробної промисловості залишилася приблизно на одному рівні (з деякими коливаннями) [5].

Позитивною тенденцією є те, що в структурі промисловості України частка високотехнологічних виробництв – виробництво електрообладнання, електронного та оптичного обладнання, транспортних засобів та обладнання – зросла з 2,6% до 9,5%. Підвищилася питома вага металургійного виробництва і виробництва готових металевих виробів з 1,9% до 4,0%.

В Україні в період 2006–2016 рр. кількість промислових підприємств, що випускають інноваційну продукцію, збільшилася на цілих 51,2%. Збільшилася частка новоствореної продукції та продукції, що зазнавала протягом останніх трьох років значних технічних змін, на 56,8%. Питома вага підприємств і організацій, що займалися в 2016 р. інноваційною діяльністю, в загальному числі обстежуваних підприємств і організацій склала 11,1%. У порівнянні із середнім рівнем в Україні цей показник в обробній промисловості виріс на 6,7%, а в добувній промисловості скоротився на 6,6%. У структурі обробної промисловості частка підприємств і організацій, що займалися інноваційною діяльністю, в нафтопереробці збільшилася на 8,9%, в металургії – на 9,1%, в машинобудуванні і металообробці – на 11,5%, в легкій промисловості – на 10%, в хімічній і нафтохімічній промисловості – на 53,9% більше, ніж в середньому по всіх регіонах. У структурі інноваційно активних виробництв підприємства добувної промисловості складають всього 2%. В обробній промисловості найбільшу питому вагу займають підприємства машинобудування і металообробки – 43% [4].

В Україні основний обсяг інноваційної продукції в 2016 р. був проведений на промислових підприємствах. Сфера послуг дала всього 3,4% загального обсягу продукції.

Структура виробленої інноваційної продукції нестабільна. В Україні за 2006-2016 рр. обсяг відвантаженої інноваційної продукції виріс в 7,3 рази. У тому числі відбулося збільшення знову впровадженої або значно зміненої продукції – в 28,7 рази, а вдосконаленої – в 1,2 рази. В результаті в структурі загального обсягу відвантаженої інноваційної продукції частка знову впровадженої або значно зміненої продукції підвищилася з 24,2% – в 2006 р.

до 92,7% – в 2016 р. частка вдосконаленої продукції знизилася з 15 до 7,3%.

У структурі відвантаженої інноваційної продукції України в 2006-2016 рр. найбільша питома вага припадала на частку значно зміненої і знову впровадженої продукції. Істотне підвищення питомої ваги інноваційної продукції в загальному обсязі відвантаженої продукції було викликано високими темпами впровадження у виробництво нової техніки і технології, припиненням виробництва іншої продукції, на частку якої в 2006 р. припадало 60,8% від загального обсягу відвантаженої продукції [5].

В ході дослідження нами визначена структура витрат на технологічні інновації в економіці України. Так, витрати на технологічні інновації поділяються на такі основні напрямки:

- витрати на дослідження, розробку нових продуктів, послуг і методів їх виробництва (передачі), нових виробничих процесів;
- витрати на придбання машин і обладнання, пов'язаного з технологічними інноваціями, на нові технології;
- витрати на навчання і підготовку персоналу, пов'язаного з інноваціями;
- інші витрати (витрати на підготовку виробництва для випуску нових продуктів, для впровадження нових послуг або методів їх виробництва (передачі), маркетингові дослідження).

Вироблені автором розрахунки показали, що в Україні в період 2006–2016 рр. витрати на технологічні інновації зросли в 11,3 рази, в тому числі:

- витрати на дослідження, розробку, дизайн нових продуктів, послуг і методів їх виробництва (передачі), нових виробничих процесів – в 7,8 разів;
- витрати на придбання нових технологій, машин і обладнання, програмних засобів, пов'язаних з технологічними інноваціями, – в 10,6 разів;
- витрати на навчання і підготовку персоналу, пов'язані з інноваціями, – в 4,2 рази;
- інші витрати – в 19 разів.

В даний період в структурному відношенні найбільша питома вага витрат (в різні роки від 45% до 76%) припадала на придбання машин, обладнання і технологій. На розробку власних інновацій коштів витрачалось значно менше. Це було обумовлено тим, що інноваційні підприємства і організації республіки впроваджують в основному інновації, створені в інших регіонах і країнах. Так, в 2013 р. витрати на власні розробки значно зросли і склали 44,8% від загального обсягу витрат. Надалі цей вид витрат скоротився в абсолютному вираженні більш ніж в 2 рази, склавши в 2016 р. лише 18,7% від загального обсягу витрат на інновації.

Слід зазначити, що для промисловості України характерним є переважання виробництва засобів виробництва над виробництвом предметів споживання. Переважне положення в структурі промислового виробництва займають фондомісткі сфери, трудомісткі сектори розвинені недостатньо. Слабкий розвиток в них трудомістких сфер промисловості (машинобудування і металообробки, легкої, харчової, деревообробної промисловості) викликає недостачу робочих місць, триваючий відтік працездатного населення на сторону, погіршення демографічної ситуації, неефективне використання трудового потенціалу [7].

Інноваційно-технологічна модернізація економіки регіонів здійснюється низькими темпами, що пов'язано з труднощами у формуванні різних форм власності і господарювання на основі приватизації державної власності, в акціонуванні підприємств, створенні багатокласної

ринкової економіки. Все це зумовило різкий спад виробництва, порушення економічних і господарських зв'язків в реальному секторі економіки. Серед факторів, що зумовили спад виробництва і погіршення економічних параметрів, слід виділити високі показники зносу основних виробничих фондів, зменшення якісних природних ресурсів, недосконалість структури виробництва, низьку питому вагу продукції кінцевої стадії її переробки, слабку конкурентоспроможність продукції, недостатню підприємницьку активність населення [1].

Сформовані територіальні внутрішньо- і міжгалузеві диспропорції істотно знижують ефективність функціонування економіки регіонів, перешкоджають її прогресивній стабілізації і сталому зростанню. Сировинні види економічної діяльності виробляють продукцію в сукупності більш «дешеву», ніж сектори обробної промисловості, з метою отримання кінцевого продукту. Переважно сировинна спрямованість господарства у відстаючих і депресивних регіонах прирікає їх економіку на нестійке функціонування з несприятливими наслідками для фінансового становища підприємств і забезпеченості їх бюджетними коштами.

Інноваційно-технологічна модернізація економіки регіонів обумовлюється необхідністю забезпечення прискорених темпів їх соціально-економічного розвитку. Основні передумови інноваційної і технологічної модернізації економіки регіонів зводяться до чіткого позначення регіональних пріоритетів з урахуванням розширення їх економічної самостійності, до конкретного формулювання цілей і завдань інноваційно-технологічної модернізації промислового виробництва [6].

В якості основних завдань інноваційної модернізації економіки регіонів України визначимо:

- перепрофілювання підприємств, продукція яких не задоводить реалізації;
- створення нових конкурентоспроможних виробництв;
- зміцнення виробничих зв'язків підприємств;
- підвищення якості та здешевлення продукції підприємств;
- поліпшення екологічної ситуації.

Мають бути вироблені якісно нові механізми забезпечення прискореного економічного, соціального та культурного розвитку регіонів. Необхідно створити такі структури економіки, які сприяли б розвитку всіх форм власності та господарювання, досягненню соціальної переорієнтації економіки, більш повному та ефективному використанню виробничого, науково-технічного, трудового, природного потенціалу регіону.

У забезпеченні сталого соціально-економічного розвитку України та її регіонів, велике значення має модернізація галузевої і територіальної структури економіки на основі більш повного і ефективного використання виробничого, трудового, природно-ресурсного і науково-технічного потенціалу. Ефективні структурні зрушення в економіці регіонів, усунення сформованих галузевих і територіальних диспропорцій, подолання сировинної і напівпродуктової спрямованості промисловості, обмеження і регулювання монополізму в окремих сферах діяльності, забезпечення високих темпів впровадження досягнень науки і техніки, прискорений розвиток секторів промисловості, що виробляють конкурентоздатну кінцеву продукцію, є пріоритетними напрямками інноваційного розвитку регіонів [4].

Найважливішими керуючими параметрами сталого розвитку економіки регіонів на основі інноваційно-технологічної модернізації визначимо:

- забезпечення стабільного розвитку основних сфер економіки регіону;
- перехід від глибокого спаду до стійкого зростання виробництва у сферах життєзабезпечення на основі більшої збалансованості з потребами населення та внутрішнього ринку;
- подолання глибоких деформацій в галузевій і територіальній структурі промисловості регіонів, всебічне підвищення частки галузей і виробництв, що випускають конкурентоспроможну продукцію на базі прогресивної техніки і технології з урахуванням потреб економіки і населення регіонів, збільшених вимог внутрішнього і зовнішнього ринків;
- здійснення пріоритету інноваційно-технологічної модернізації галузей промисловості, що забезпечують науково-технічний прогрес, розвиток конверсії підприємств військово-промислового комплексу з урахуванням необхідності створення таких видів промислових виробництв, які підвищують місце і роль кожного регіону в Єдиному економічному просторі України і реально сприяють економічному зростанню;
- формування в регіонах галузевих і міжгалузевих виробничих комплексів як складових частин народногосподарських галузевих і міжгалузевих комплексів країни;
- модернізація структури агропромислових утворень у сільських районах з урахуванням ефективного використання місцевого природно-економічного потенціалу, оптимізації співвідношення в рівні і темпах зростання сільськогосподарського виробництва і переробної промисловості, створення виробничої, соціальної, ринкової інфраструктури тощо;
- розвиток міст і сільських районів як єдиної регіональної соціально-економічної підсистеми шляхом поглиблення процесу інтеграції між містами і районами у вирішенні спільних виробничих, соціальних, екологічних, адміністративних та інших завдань на основі створення для міст і районів загального призначення підприємств, перероблюючих місцеву мінерально-будівельну, лісову, сільськогосподарську та іншу сировину;
- організація спільної будівельної бази, транспортного господарства, об'єктів соціальної та ринкової інфраструктури, мережі освітніх, навчально-оздоровчих, культурних та інших закладів, до послуг яких звертається як міське, так і сільське населення.

В даний час одним з найбільш складних і болючих для регіонів України питань є: чи можливо поєднати політику жорстких фінансових обмежень з політикою здійснення інноваційної модернізації економіки, що вимагає кредитів та інвестиційної активності? до того ж структурна модернізація економіки регіонів має здійснюватися в умовах інституційних перетворень в економіці регіонів [5].

В даному випадку джерелом державного фінансування виробництва поряд з традиційними бюджетними каналами повинні служити позабюджетні фонди розвитку, а також доходи від приватизації. При цьому допомога повинна надаватися через регіональні органи влади. Саме регіональні органи влади покликані вирішувати проблеми розвитку виробничої та соціальної інфраструктури, працевлаштування вивільнюваних працівників, акціонування підприємств та випуску в обіг акцій. Державна підтримка конкурентоспроможних підприємств повинна здійснюватися шляхом відстрочки платежів за кредитами, надання гарантій за новими кредитами та покриття відсотків за рахунок бюджету.

Важливим напрямком інноваційно-технологічної модернізації економіки регіонів є стимулювання приватних та іноземних інвестицій у виробництво через

механізми ринку капіталу. У більшості країн банки поки залишаються в основному державними, що послаблює їх ринкову мотивацію. Всі вони обслуговують в основному великі підприємства. Розвиток фінансово-промислових груп не користується офіційною підтримкою. Податкові пільги повинні стимулювати модернізацію виробництва на підприємствах усіх сфер економіки. У зв'язку з цим доцільно ввести загальну податкову пільгу, що сприяє модернізації економіки регіонів. Це може бути, наприклад, знижка в оподаткуванні податками частини коштів, що спрямовуються на придбання обладнання виробничого призначення. Пільги повинні стосуватися насамперед інвестицій у виробниче обладнання, а не інвестицій взагалі, оскільки в умовах ринку цінних паперів, що формується, у промислових підприємств може з'явитися зацікавленість у біржових спекуляціях. Крім прямого позитивного впливу на розвиток підприємств галузі цей захід може чинити непрямий вплив: підвищити загальний попит на вироблену продукцію (за умови введення заходу на території всієї країни) [9].

Інша податкова пільга (можливо, вона носитиме тимчасовий характер) повинна стимулювати підприємства до підвищення кваліфікації кадрів. В умовах модернізації виробництва виникає потреба в більш кваліфікованих кадрах. необхідно стимулювати цей процес безпосередньо на підприємствах. З цієї метою слід звільняти від податків кошти, що спрямовуються на підготовку і перепідготовку кадрів для підприємств, які здійснюють модернізацію виробництва в стимульованих напрямках.

Зміни в амортизаційній політиці є одним з можливих джерел додаткових капітальних вкладень у найбільш перспективні сектори промисловості. У таких прогресивних сферах, як виробництво електронного обладнання, промисловості напівпровідникових приладів та інших, як правило, обладнання застаріває задовго до його фізичного зносу. Нові технології з'являються досить швидко і змушують робити заміну обладнання зазвичай раз на два роки. Цей економічно раціональний термін служби обладнання є набагато коротшим терміну служби, закладеного в діючих нормах амортизації і базується на фізичному зносі. У зв'язку з цим слід передбачити особливий порядок амортизаційних відрахувань для найбільш прогресивних секторів промисловості. Першим заходом у цій галузі слід вважати зниження нормативних термінів служби для окремих (пріоритетних) секторів промисловості. Так, для машинобудування і металообробки,

за деякими розрахунками, доцільно було б встановити орієнтовні нормативні терміни служби основного капіталу в 10–12 років [3].

Державні органи покликані активно підтримувати приватне підприємництво. Це може виражатися в створенні численних фондів підтримки зі змішаним (державним і приватним) капіталом, в надійному правовому захисті, в забезпеченні замовленнями, особливо з боку місцевих органів влади. Приватні підприємці повинні отримувати державні гарантії за кредитами в рамках галузевих і регіональних програм. Підприємцям доцільно передбачити прискорену амортизацію капіталу, а та частина прибутку, яка інвестується в розширення підприємства, повинна звільнитися від оподаткування.

Висновки. В умовах високих темпів інтеграції внутрішніх і зовнішніх ринків, руху капіталів і прискорення інвестиційних потоків сталий економічний і соціальний розвиток регіонів України передбачає динамічний, взаємопов'язаний і збалансований розвиток в регіонах сфер матеріального виробництва і виробничої інфраструктури, зростання чисельності населення і розвиток соціальної сфери. Ефективне функціонування регіональних соціально-економічних підсистем, підвищення рівня і якості життя населення на основі більш повного і ефективного приведення в дію виробничого, людського, природного, науково-технічного потенціалу регіонів, досягнення в них високих темпів економічного зростання може бути реалізовано тільки при забезпеченні інноваційного розвитку регіонів, основу якого становить інноваційно-технологічна модернізація економіки. У свою чергу вона являє собою удосконалення і оновлення економіки на основі впровадження новітніх науково-технічних досягнень і прогресивних технологій, здійснення ефективних структурних зрушень та інституційних перетворень, спрямованих на економічне зростання і підвищення конкурентоспроможності економіки регіону в міжрегіональному і міжнародному поділі праці.

Ефективні структурні зрушення в економіці регіонів, усунення сформованих галузевих і територіальних диспропорцій, подолання сировинної і напівпродуктової спрямованості промисловості, обмеження і регулювання монополізму в окремих сферах діяльності, забезпечення високих темпів впровадження досягнень науки і техніки, прискорений розвиток секторів промисловості, що виробляють конкурентоздатну кінцеву продукцію, є пріоритетними напрямками інноваційного розвитку регіонів.

Список використаних джерел:

1. Гершкович Б. Я. Необходимость смягчения асимметрии экономического и социального развития Юга России. *Экономика развития региона: проблемы, поиски, перспективы*. Волгоград : Изд-во ВолГУ, 2002. 123 с.
2. Матвієнко Р. О. Управління регіональним розвитком в умовах перехідної економіки України : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.10.01 «Розміщення продуктивних сил і регіональна економіка». Київ, 2005. 20 с.
3. Мокій А. І. Структурні реформи та інституційні зміни у транзитивних економіках – передумова економічного розвитку. *Вісник Львівської комерційної академії. Серія економічна*. Львів : Видавництво Львівської комерційної академії, 2005. Вип. 18. Ч. 1. С. 35–44.
4. Притула Х. М. Стабілізаційні механізми розвитку економіки регіону : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.10.01 «Розміщення продуктивних сил і регіональна економіка». Львів, 2004. 21 с.
5. Петрина М. Базові умови створення інноваційної моделі розвитку економіки України. *Економіка України*. 2016. № 48. С. 35–47.
6. Романюк І. А. Державна соціальна політика в забезпеченні продуктивної зайнятості сільського населення. *Економіка АПК*. 2014. № 10. С. 105–109.
7. Traxler H., Luger M. Business and the Internet: implications for firm consequences of IT for location and clustering. *Comparative Journal of Policy Analysis*. 2000. No. 1 2(3). PP. 279–300.
8. Huntington S. The Change to Change. *Comparative Politics in the Post Behavioral era*. 1-st edition / Ed. By A. Ziegler, Louis J. Cantori. Colorado : Lynne Rienner Publishers Inc, 1988. 426 p.

9. Glasmeier A. K. Economic Geography in Practice: Local Economic Development Policy. *The Oxford Handbook of Economic Geography*. Oxford University Press. 2000. 451 p.
10. Tonn Bruce E. Research Society: Science and Technology for the Ages. *Futures*. 2004. Vol. 36. № 3. PP. 335–346.

Summary. The article examines the theoretical and practical aspects of the problems and prospects of innovative and technological modernization of the regional economy in the realities of Modern Ukraine. Priority directions of economic development of Ukraine as a whole and its regions at the present stage are identified. The main prerequisites that determine the need for structural and technological modernization of the economy for sustainable regional development are substantiated. In the course of the study, the structure of expenditures on technological innovations in the Ukrainian economy and their main directions were determined. The most important control parameters of sustainable development of the regional economy based on innovative and technological modernization are highlighted. The main tasks of innovative modernization of the economy of the regions of Ukraine are defined. It is proved that the reform of the economy of the regions of Ukraine that have different starting levels of economic and social development leads to passive adaptation of the territorial and production structure of the economy of the regions to the needs of the world market, and in a stable socio-economic situation there are regions that have a high level of development and an effective industrial structure. It is noted that innovative and technological modernization of the regional economy is conditioned by the need to ensure an accelerated pace of their socio-economic development, and the main prerequisites for innovative and technological modernization of the regional economy are reduced to a clear designation of regional priorities, taking into account the expansion of their economic independence, to a specific formulation of goals and objectives of innovative and technological modernization of industrial production. It is proved that an important direction of innovative and technological modernization of the regional economy is to stimulate private and foreign investment in production through the mechanisms of the capital market. It is indicated that tax incentives should encourage the modernization of production at enterprises in all sectors of the economy.

Key words: innovation and technological modernization, scientific and technical development, regional economy, innovation infrastructure, economic regulation, clustering, taxation, state incentives.